

Джерела та література

1. Глущенко К. В. Становлення міжнародно-правового співробітництва держав у сфері вищої освіти в рамках ЮНЕСКО. Часопис Київського університету права. 2018. № 3. С. 310–313.
2. Кочубей Ю. ЮНЕСКО – це ООН у галузі освіти, науки і культури. Зовнішні справи. 2014. № 5, С. 30–32.
3. Мокій А. І., Яхно Т. П., Бабець І. Г. Міжнародні організації : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 280 с.
4. Ринейська Л. С. Роль міжнародних організацій у формуванні міжнародних стратегій економічного розвитку. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua> (дата звернення: 04.03.2020).
5. Статут Організації Об'єднаних Націй. Міжнародний документ від 24 жовтня 1945 р. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2020).

Парчевська Вікторія

ПРОСТОРОВЕ МИСТЕЦТВО В КУЛЬТУРНІЙ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ

***Анотація.** Автором проаналізовано значення просторового мистецтва для культурної дипломатії України. Охарактеризовано основні функції, які він виконує, що впливають на відбиття суспільних процесів. Окреслено вплив просторового мистецтва на формування національного культурного продукту. Виявлено переваги залучення просторового мистецтва до формування іміджу України у світі, зокрема у сфері розвитку креативних індустрій.*

***Ключові слова:** просторове мистецтво, культурна дипломатія, Україна, національний культурний продукт, креативні індустрії.*

***Abstract.** The author analyzes the importance of spatial art for the cultural diplomacy of Ukraine. The main functions performed by him, which influence the reflection of social processes, are characterized. The influence of spatial art on the formation of a national cultural product is outlined. The advantages of involving spatial art in forming the image of Ukraine in the world, particularly in the field of creative industries development, are revealed.*

***Keywords:** spatial arts, cultural diplomacy, Ukraine, national cultural product, creative industries.*

Просторове мистецтво є однією з форм суспільної свідомості, що відбиває дійсність у конкретно-чуттєвих образах. Завдяки здатності відтворювати сприйняття людиною навколишніх процесів воно є важливим напрямом культурної дипломатії держави. Просторове мистецтво є частиною візуального, існує в просторі й не змінюється в часі. Ці характеристики утверджують його потенційну ефективність у культурній дипломатії.

У контексті теорій міжнародних відносин постає бачення культурної дипломатії як складного багатогранного явища, зокрема це питання розглянуте в роботах М. Камінгса, Дж. Ная, Дж. Розенау. Серед фахової літератури наявні дослідження, присвячені вивченню впливу інструментів

культурної дипломатії на зовнішню політику України (Н. Мусієнко, О. Розумна, О. Чепелик та інші). Тема просторового мистецтва як елемента культурної взаємодії частково розглянута в роботах В. Даниленко, Л. Плазовської, Д. Хрісанфовой, проте в контексті культурної дипломатії ця проблема ще не розкрита й вимагає подальшої розробки.

Мета повідомлення – визначити роль і місце просторового мистецтва в культурній дипломатії загалом та в Україні зокрема.

2015-й в Україні став роком, коли держава вперше офіційно виявила інтерес до такого інструмента політики, як культурна дипломатія. Думка про необхідність інституалізації культурної дипломатії отримала схвалення найширшого кола представників влади та реалізувалася у кількох кроках [3]. Зокрема Розпорядженням від 1 лютого 2016 р. Кабінет Міністрів України схвалив Довгострокову стратегію розвитку української культури – стратегію реформ, в основу якої було покладено результати дослідження стану розвитку вітчизняної культури, проведеного державними й недержавними інституціями, міжнародними організаціями та незалежними експертами [2]. Концепція реформ визначила одним із пріоритетів культурної дипломатії України розвиток креативних індустрій. Їхні напрями збігаються з деякими видами просторового мистецтва. Наприклад, найбільш актуальними сьогодні є образотворче, декоративно-прикладне мистецтво і всі типи дизайну (графічний, промисловий, костюмний, інтер'єрний).

Зорове мистецтво є масштабною сферою діяльності не лише в Україні, а й в усьому світі. Особливо поширеними є практики, зорієнтовані на сприйняття зором: образотворче мистецтво, театр, кіно; арт-терапія, дизайн, численні медіаформи за посередництва фото- й відеопродукції. У сучасному зоровому мистецтві можна виокремити такі напрями: мистецтво медіа-арту, мистецтво об'єкта, мистецтво мурал-арту та стрит-арту, мистецтво ленд-арту, мистецтво перформансу [7, 74]. Візуальне мистецтво активно використовується у сфері комунікацій і реклами.

Значущість просторового мистецтва показують функції, які він виконує:

- 1) гносеологічна – пізнання через суб'єктивний характер відображення, метафоричне ставлення до дійсності, що створює художню картину світу;
- 2) аксіологічна (ціннісна) – відтворення інформації, зафіксованої в певних ідеалах;
- 3) сугестивна – навіювання певних думок, почуттів, що впливають на психіку людини;
- 4) виховна – вплив на свідомість етичних норм, які розкривають художні образи, спонукання до їхнього осмислення;
- 5) компенсаторна, що складається з трьох аспектів: відволікання, втіха, власне компенсаторний аспект (сприяє духовній гармонії людини);
- 6) комунікативна – передача й отримання інформації;
- 7) гедоністична – здатність насолоджуватися знаками краси через відчуття єдності з художніми образами;

8) естетична – головна функція мистецтва, формує смаки, здібності й потреби людини, пробуджує творчий дух особистості, прагнення до гармонійного співіснування з навколишнім світом [1, 154].

Варто зауважити, що просторове мистецтво є корисним інструментом створення національного культурного продукту. Це зумовлюють декілька чинників. По-перше, здебільшого сенси й цінності, створені за допомогою статичних образів, які можна довго розглядати й аналізувати, завдяки «відфільтрованим» у такий спосіб суспільним міркуванням, гармонійно інтегруються в загальний процес культуротворення. Імовірно, причиною цього є природна свобода мистецтва як джерела творчого самовияву.

По-друге, характерною рисою будь-якого мистецтва як важеля національних перетворень є тяжіння до здобуття ролі суспільно-духовного орієнтира. Естетична спрямованість сприяє утвердженню й розвитку національної самосвідомості.

По-третє, просторове мистецтво – це постійна дискусія зорових образів, яка породжує істину. Саме це відбиття об'єктивної дійсності у синтезі з суб'єктивними поглядами митця потенційно можуть стати концептуальною основою національного культурного продукту, за умов наявності особливих прикмет, що створили б його ціннісне підґрунтя та сенсове наповнення.

Просторове мистецтво, завдяки можливості його ефективного впливу на зорову пам'ять, є надзвичайно корисним візуальним елементом культурної дипломатії. Закріплені у просторових мистецьких творах ідеї та сенси важко змінити, скоригувати, перекрутити. Така прозорість творчої думки забезпечує неухильне дотримання визначеного зовнішньополітичного курсу держави, що, зі свого боку, сприяє продуктивному міжкультурному діалогові.

Завдяки залученню просторового мистецтва як потужної візуальної складової нам вдасться створити імідж сучасної України, що сприятиме впровадженню актуальних напрямів розвитку сфер людської діяльності за тенденціями інформаційного суспільства. Безумовно, такий підхід допомагає результативно вирішувати завдання культурної дипломатії, генерує змістовний міжкультурний діалог. В царині його дослідження та реалізації в Україні працюють Український Інститут [4], Український культурний фонд [5] та Український центр культурних досліджень [6].

Отже, просторове мистецтво відбиває сприйняття суспільних процесів завдяки виконанню численних функцій. Послугуючись своєю статичністю, роллю суспільно-духовного орієнтира та відбиттям об'єктивної дійсності в синтезі з суб'єктивними поглядами митця, воно може стати концептуальним підґрунтям національного культурного продукту. Просторове мистецтво в контексті культурної дипломатії України є не лише необхідним візуальним елементом, а й втіленням розвитку креативних індустрій. Такий багатогранний підхід дає змогу впливати на суспільні процеси для розбудови подальшого міжкультурного діалогу.

Джерела та література

1. Борев Ю. Б. Эстетика: учебник. Москва: Высш. шк. 2002. 511 с.
2. Про схвалення Довгострокової стратегії розвитку української культури – стратегії реформ: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2016 року № 119-р. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248862610> (дата звернення: 01.03.2020).
3. Розумна О. П. Український Інститут як інструмент культурної дипломатії: проблеми і шляхи їх подолання: аналітична записка. НІСД. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/2111/> (дата звернення: 01.03.2020).
4. Український Інститут [офіційний сайт]. URL: <http://ui.org.ua/> (дата звернення: 01.03.2020).
5. Український культурний фонд [офіційний сайт]. URL: <https://ucf.in.ua/> (дата звернення: 01.03.2020).
6. Український центр культурних досліджень [офіційний сайт]. URL: <http://ucds.org.ua/> (дата звернення: 01.03.2020).
7. Хрисанфова Д. В., Даниленко В. Я. Напрямки візуального мистецтва. *Теорія мистецтва*. 2016. № 3. С. 72–78.

Бабій Дар'я

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ

Анотація. у цій роботі досліджено основні підходи до визначення феномена «європейської ідентичності». Автором зроблено акцент на двох підходах, які розділяються за принципом історичної приналежності до європейської спільноти або ідентифікацію себе як такої.

Ключові слова: ЄС, європейська ідентичність, європейські цінності, об'єднана Європа.

Abstract. this work investigates main approaches to determine the phenomenon “european identity”. The author emphasizes two approaches, which differs by the historical principal of belonging to the European community or the identification itself as such.

Key words: EU, european identity, european values, united Europe.

Європейські інтеграційні процеси актуалізували дискусії навколо таких понять, як-от «європейська ідентичність» та «об'єднана Європа». В політичному дискурсі центральною тезою для обговорення почало виступати саме те, які цінності мають полягти у процесі дефініції спільно європейської ідентичності – чи культурно-історичні, релігійні, чи ті, що претендують на універсалізм, ліберальні.

Проте варто зауважити, що конкретно ідентифікувати поняття «європейська ідентичність» неможливо, хоча б через те, що вона може трактуватися відносно різних аспектів: економічного, політичного, історичного, лінгвістичного, географічного та навіть релігійного. Недаремно британський публіцист Т. Еш [6] стверджує, що «кожен має власну Європу».

Метою цієї роботи є дослідження основних підходів до визначення європейської ідентичності.